

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asumistukilain 3 ja 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että asumistuki tarkistettaisiin nykyisten perusteiden lisäksi kesken vuoden myös silloin, kun ruokakunnan jäsenten lukumäärä muuttuu pysyvästi. Tämän lisäksi asumistuen saamisen edellytyksiä tarkistettaisiin siten, että omassa käytössä olevaa asuntoa ei enää luettaisi asumistukea myönnettäessä huomioon otettavaan varallisuuteen. Tä-

mä mahdollistaisi sen, että asumistuen saamisen edellytyksenä olevia varallisuusrajoja voitaisiin tiukentaa huomattavasti nykyisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan varallisuusperusteen muuttamisen osalta 1 päivänä tammikuuta 1995 ja ruokakunnan jäsenten lukumäärän muutosta koskevan tarkistamisperusteen osalta 1 päivänä toukokuuta 1995.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Asumistuet tarkistetaan voimassa olevan asumistukilain (408/75) mukaan aina vuoden kuluttua asumistuen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta. Tämän lisäksi tuki tarkistetaan kesken vuoden, jos ruokakunnan pysyvissä kuukausituloissa on tapahtunut asetuksella säädettävä huomattava muutos sekä jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä. Sen sijaan tuen määrää ei nykyisin tarkisteta, jos ruokakunnan jäsenten lukumäärä muuttuu pysyvästi ellei samanaikaisesti tapahdu tulojen huomattavaa muutosta. Viimeksi mainittu tarkistamisperuste poistettiin vuoden 1994 alusta lukien. Se nähtiin tuolloin tarpeettomaksi, koska vuositarkistuksessa siirryttiin ympärivuotiseen, yksilöllisesti ajoittuvaan tarkistukseen ja tulojen muutokseen perustuvaa tarkistamista laajennettiin. Nyt on kuitenkin ilmennyt eräitä tilanteita, joissa on tarpeen saattaa aikaisempi käytäntö uudelleen voimaan.

Asumistuen tarkistamisen edellytyksenä olevat tulojen huomattavan muutoksen rajat ovat

suhteellisen korkeat eli 5 000 markkaa kuukaudessa kuukausitulojen nousun osalta ja 3 500 laskun osalta. Tästä on seurannut, että ruokakunnasta pysyvästi poismuuttaneen henkilön tulot ovat vaikuttaneet eräissä tapauksissa varsin pitkäänkin tuen määrään vielä poismuuton jälkeen. Toisaalta ruokakuntaan muuttavan henkilön ruokakunnan tuloja lisäävä vaikutus on voitu ottaa huomioon vasta seuraavassa vuositarkistuksessa.

Nykyinen käytäntö on osoittautunut eräissä tapauksissa epätarkoituksenmukaiseksi. Ruokakunnan henkilömäärän muutos ei ole heti vaikuttanut sen ruokakunnan asumistukeen, josta henkilö on muuttanut pois. Tästä johtuen on syntynyt tilanteita, joissa sama henkilö on vaikuttanut tilapäisesti asumistuen määrään kahdessa eri ruokakunnassa tai on voinut saada itsenäisesti uutta tukea, vaikka hän on vielä ruokakunnan jäsenenä tukea jo saavassa ruokakunnassa. Ruokakuntaan on myös voinut muuttaa asumistuen myöntämisen jälkeen henkilö, joka osallistuu ruokakunnan asumismenoihin, mutta tukea maksetaan edelleenkin alkuperäisille ruokakunnan jäsenille heidän al-

kuperäisten kustannustensa mukaan. Lisäksi on pidetty epäkohtana, että perheeseen syntyvä lapsi voidaan nykyisin ottaa huomioon asumistuen määrään vaikuttavana ruokakunnan jäsenenä vasta vuositarkistuksessa.

Edellä esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi ehdotetaan, että asumistuki tarkistettaisiin kesken vuoden silloin, kun ruokakunnan jäsenten lukumäärä muuttuu pysyvästi. Tämä muutos selkiinnyttäisi tilannetta myös siten, että pääsääntöisesti henkilö voisi uudistuksen jälkeen kuulua samanaikaisesti vain yhteen asumistukea saavaan ruokakuntaan. Tarkoituksena on, että tuki tarkistettaisiin vain silloin, kun ruokakunnan jäsenten lukumäärän muutos on pysyvä. Tällä ei ole tarkoitus muuttaa sitä, että asumistukea myönnetään vuodeksi kerrallaan ja tuki tarkistetaan vain laissa mainittujen olosuhteiden pysyvän muutoksen perusteella.

Asumistuen saamisen edellytyksenä on, että tukea hakevan ruokakunnan jäsenten yhteensä laskettu verotettava varallisuus ei yhteensä ylitä valtioneuvoston vahvistamia määriä. Varallisuusrajat ovat yhden henkilön ruokakunnalla 230 000, 2—5 henkilön ruokakunnalla 440 000 ja 6 henkilön ja sitä suuremmilla ruokakunnilla 630 000. Nämä rajat on mitoitettu siten, että asumistukea hakevan ruokakunnan kohtuutasoinen oma asunto ei estäisi tuen myöntämistä.

Varallisuusraja on sama vuokra-asunnossa ja omassa asunnossa asuvalle. Tämä on mahdollistanut sen, että eräissä yksittäistapauksissa ruokakunta on voinut saada tukea vuokra-asuntoon, vaikka sillä on ollut huomattavasti varallisuutta.

Epäkohtaa ei voida korjata pelkästään alentamalla tuen saamisen edellytyksenä olevia varallisuusrajoja. Kohtuullisen kokoisessa ja tasoisessa omassa asunnossa asuvan perheen tulisi saada edelleenkin asumistukea, jos tulot ja asumismenot sitä edellyttävät. Tämän vuoksi asumistukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että asumistukea myönnettäessä omassa käytössä olevaa asuntoa ei otettaisi varallisuutena huomioon. Uudistus yhdenmukaistaa myös osaltaan eläkkeensaajien asumistuen ja yleisen asumistuen varallisuuskäsitteitä. Myöskään eläkkeensaajien asumistukea myönnettäessä ei eläkkeensaajan tai hänen puolisonsa omistamaa ja heidän käytössään olevaa asuntoa lueta vuositulo arvioitaessa omaisuudeksi. Uudistus mahdollistaa sen, että asumistuen

myöntämisen perusteena olevia varallisuusrajoja voidaan alentaa huomattavasti nykyisestä.

2. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Lain muutoksen vuoksi kesken vuoden tapahtuvien tarkistusten määrän arvioidaan lisääntyvän noin 10 000—15 000 kappaleella. Uudistuksen ei arvioida mainittavasti muuttavan asumistukimäärärahan tarvetta, koska se aiheuttaisi sekä tukea alentavia että korottavia tarkistuksia. Uusien tarkistuspäätösten arvioidaan lisäävän vähäisessä määrin kansaneläkelaitoksen työmäärää ja edellyttävän pieniä atk-järjestelmän muutoksia. Muutos voidaan kuitenkin hoitaa nykyisellä henkilöstömäärällä, koska järjestelmän täytäntöönpano samalla selkiintyy.

Asumistuen saajien merkittävin varallisuus on ollut oma asunto. Kuitenkin myös noin 1 prosentilla vuokra-asunnossa asuvista on ollut verotettavaa varallisuutta yli 100 000 markkaa. Tuen myöntäminen vuokra-asuntoon ruokakunnalle, joka voisi varallisuutensa perusteella hankkia omistusasunnon, on epätarkoituksenmukaista. Varallisuusmäärittelyn muutoksen vuoksi arvioidaan tuen piiristä putoavan vuositarkistuksessa pois noin 800 tuensaajaa, mikä aiheuttaisi kustannussäästöä vuositasolla noin 8—10 miljoonaa markkaa. Muutoksen voimaantulo vuonna säästön arvioidaan jäävän 5 miljoonaan markkaan.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä yhteistyössä kansaneläkelaitoksen kanssa. Esitys perustuu tarkistusmenettelyn uudistamisen osalta sosiaali- ja terveysministeriön asettaman Vähimmäisturvatyöryhmän väliuistion (STM 1994:14) ehdotukseen.

4. Voimaantulo

Tarkistamisperusteen muuttaminen edellyttää, että sen täytäntöönpanolle jää riittävästi aikaa. Ennen uudistuksen voimaantuloa tulee tehdä tarvittavat atk-järjestelmän muutokset ja tuensaajille tiedotetaan tarkistamisperusteen muutoksesta. Tämän vuoksi uutta tarkistamis-

perustetta ehdotetaan sovellettavaksi niihin tapauksiin, joissa ruokakunnan jäsenten lukumäärä on muuttunut toukokuun 1995 alussa tai sen jälkeen. Ruokakunnan jäsenten lukumäärän muutoksen perusteella tarkistettua tukea myönnettäisiin aikaisintaan vuoden 1995 kesäkuun alusta lukien.

Varallisuuskriteerin muuttamista koskeva uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1

päivänä tammikuuta 1995 siten, että muutos voidaan ottaa huomioon asumistuen vuoden 1995 määräytymisperusteita vahvistettaessa.

Jotta täytäntöönpanolle jäisi riittävästi aikaa ennen muutoksen voimaantuloa, esitys tulisi käsitellä eduskunnassa kiireellisenä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asumistukilain 3 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 15 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentin 3 kohta 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89) ja 15 §:n 1 momentin 2 kohta 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (755/93), seuraavasti:

3 §

Asumistuen saamisen edellytyksenä on:

3) ettei ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden verotettavan varallisuuden määrä viimeksi toimitetussa verotuksessa yhteensä ylitä valtionneuvoston vuosittain vahvistamaa määrää. Varallisuuteen ei kuitenkaan lueta ruokakunnan omassa käytössä olevaa asuntoa.

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

2) jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden

lukumäärä muuttuu pysyvästi tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lain 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1995 tai sen jälkeisestä ajankohdasta myönnettävään tai tarkistettavaan asumistukeen. Lain 15 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 1995 lukien.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Pirjo Rusanen

Laki

asumistukilain 3 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/75) 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 15 §:n 1 momentin 2 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentin 3 kohta 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89) ja 15 §:n 1 momentin 2 kohta 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa (755/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Asumistuen saamisen edellytyksenä on:

3) ettei ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden verotettavan varallisuuden määrä viimeksi toimitetussa verotuksessa yhteensä ylitä valtioneuvoston vuosittain vahvistamaa määrää.

3 §

Asumistuen saamisen edellytyksenä on:

3) ettei ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden verotettavan varallisuuden määrä viimeksi toimitetussa verotuksessa yhteensä ylitä valtioneuvoston vuosittain vahvistamaa määrää. *Varallisuuteen ei kuitenkaan lueta ruokakunnan omassa käytössä olevaa asuntoa.*

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

2) jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen tai luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

15 §

Asumistuen määrä tarkistetaan:

2) *jos ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä muuttuu pysyvästi tai* jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lain 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1995 tai sen jälkeisestä ajankohdasta myönnettävään tai tarkistettavaan asumistukeen. Lain 15 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 1995 lukien.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin